Lieta Nr.A42603707
A6597-09/40

S P R I E D U M S
Latvijas tautas vārdā

Rēzeknē 2009.gada 30.aprīlī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese S.Pujāte

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu *N.K.* pieteikumā par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2007.gada 3.jūlija lēmuma Nr.52-14/125/3311 atcelšanu un jauna administratīvā akta izdošanu.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – VSAA, atbildētājs) Rēzeknes nodaļa 2007.gada 7.jūnijā pieņēma lēmumu Nr.23190, ar kuru atteica *N.K.* (turpmāk – pieteicēja) piešķirt vecuma pensiju pēc atvieglotiem noteikumiem.

Nepiekrītot minētajam lēmumam, pieteicēja to apstrīdēja VSAA direktorei.

VSAA direktores v.i. M.Groduma 2007.gada 3.jūlijā pieņēma lēmumu Nr.52-14/125/3311 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums), ar kuru atstāja negrozītu VSAA Rēzeknes nodaļas 2007.gada 7.jūnija lēmumu.

Pārsūdzētajā lēmumā norādīts turpmāk minētais.

[1.1] Pieteicēja 2007.gada 29.maijā iesniedza VSAA Rēzeknes nodaļā iesniegumu piešķirt vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem pēc 2.saraksta no 2007.gada 1.janvāra.

[1.2] Saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" pārejas 11.punktu atļauts piemērot sarakstus, kuri līdz likuma „Par valsts pensijām" spēkā stāšanās dienai, līdz 1996.gada 1.janvārim, noteica ražotņu, cehu, profesiju un amatu atbilstību darbam, kas dod tiesības uz vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem.

Līdz 1996.gada 1.janvārim saskaņā ar 1990.gada 29.novembra Augstākās Padomes lēmuma „Par Latvijas Republikas likuma „Par valsts pensijām" spēkā stāšanās kārtību" 5.punktu atļauts piemērot ražotņu, cehu, profesiju un amatu 1. un 2.sarakstu, kas apstiprināti ar PSRS Ministru Padomes 1956.gada 22.augusta lēmumu Nr.1173.

Ražotņu, cehu, profesiju un amatu 1. un 2.sarakstā nav iekļauti koksnes izstrādājumu apdarinātāji (koka detaļu apdares strādnieki), tāpēc viņiem nav tiesības uz vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem.

[1.3] Likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 48.punkts, kas stājās spēkā 2007.gada 1.janvārī, noteic, ka no 2007.gada 1.janvāra

personām, kuru kopējais darba stāžs nav mazāks par 25 gadiem, no kuriem līdz 1995.gada 31.decembrim vismaz trešā daļa nostrādāta sevišķi kaitīgos apstākļos, saskaņā ar pārejas noteikumu 11.punktā ietvertajiem sarakstiem, ir tiesības pieprasīt vecuma pensiju piecus gadus pirms šā likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas (ievērojot šo pārejas noteikumu 8.punktu).

Saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 8., 9., 11. un 48.punkta normām ar 2007.gada 1.janvāri vecuma pensiju pēc atvieglotiem noteikumiem pēc 2.saraksta var piešķirt sievietēm, kuras sasniegušas 51 gada vecumu, ja viņas nostrādājušas līdz 1996.gada 1.janvārim darbos, kuri paredzēti 1. un 2.sarakstā, ne mazāk kā 8 gadus 4 mēnešus ar kopējo apdrošināšanas stāžu ne mazāku par 25 gadiem.

[1.4] Iesniegtie dokumenti apstiprina, ka pieteicēja, strādājot par koksnes izstrādājumu apdarinātāju, nebija nodarbināta profesijās un darbos, kas iekļauti ražotņu, cehu, profesiju un amatu 1. un 2.sarakstā, līdz ar to nav pamata piešķirt pieteicējai vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem.

[1.5] Faktu, ka pieteicēja strādājusi kaitīgos darba apstākļos (ar benzolskābes un lakas saturošiem materiāliem), VSAA nevar ņemt vērā, jo ražotņu, cehu, profesiju un amatu 1. un 2.sarakstā nav iekļauti visi darbi ar kaitīgiem darba apstākļiem. Par šiem darbiem vecuma pensiju piešķir pēc vispārējiem noteikumiem.

[2] Administratīvajā rajona tiesā 2007.gada 9.augustā saņemts pieteicējas pieteikums par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu un jauna administratīvā akta izdošanu.

Pieteikumā norādīti šādi argumenti.

[2.1] Pieteicēja strādāja Rēzeknes kokapstrādes kombinātā no 1984.gada 17.decembra līdz 1990.gada 1.aprīlim, no 1990.gada 2.aprīļa līdz 1995.gada 31.janvārim strādāja kopuzņēmumā „Latvijas – Šveices serviss" par koka detaļu apdares strādnieci (darbs ar benzolskābi un lakām) kaitīgos darba apstākļos.

[2.2] Kopējais darba stāžs ir 29 gadi, līdz 1996.gada 1.janvārim pieteicēja nostrādājusi kaitīgos darba apstākļos ne mazāk kā 8 gadus un kopējais apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 25 gadiem.

Ievērojot, ka apstrādājot koku, kaitīgums ir lielāks, jo koks iesūc un satur vairāk un ilgāk kaitīgās vielas nekā tas ir pie metāla apstrādes, pieteicējai ir tiesības uz vecuma pensiju pēc atvieglotiem noteikumiem.

[3] 2007.gada 8.oktobrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts atbildētājas rakstveida paskaidrojums, kurā norādīts, ka pieteikumu neatzīst, ka pārsūdzētais lēmums ir tiesisks un atbilstošs tiesību normām.

Par lietas būtību paskaidrots tālāk minētais.

[3.1] Pieteicēja 2007.gada 29.maijā VSAA Rēzeknes nodaļā iesniedza iesniegumu vecuma pensijas ar atvieglotiem noteikumiem piešķiršanai no 2007.gada 1.janvāra. Iesniegumam tika pievienota 1968.gada 15.maijā izdotā darba grāmatiņa un Rēzeknes zonālā valsts

arhīva 2007.gada 23.maija izziņa Nr.13-1/K/445. Minētie dokumenti apstiprina, ka pieteicēja no 1984.gada 17.decembra līdz 1990.gada 1.aprīlim strādāja Rēzeknes kokapstrādes kombinātā, no 1990.gada 2.aprīļa līdz 1995.gada 31.janvārim strādāja kopuzņēmumā „Latvijas – Šveices serviss" un no 1994.gada 20.oktobra līdz 1995.gada 31.janvārim akciju sabiedrības „Latinkomerc" Rēzeknes kokapstrādes kombinātā.

[3.2] Iesniegtie dokumenti apstiprina, ka pieteicēja ir strādājusi par koksnes izstrādājumu apdarinātāju. Izanalizējot ražotņu, nozaru, cehu, profesiju un amata 1. un 2.sarakstu, tika konstatēts, ka tajos nav iekļauti koksnes izstrādājumu apdarinātāji (koka detaļu strādnieki), līdz ar to pieteicējai nav tiesības uz vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem, jo viņa netika nodarbināta profesijās un darbos, kas paredzēti 1. un 2.sarakstā.

[3.3] VSAA nenoliedz faktu, ka pieteicēja strādāja kaitīgos darba apstākļos (ar benzolskābes un lakas saturošiem materiāliem), bet, nosakot tiesības uz vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem, ir jāņem vērā, vai šis darbs ir iekļauts ražotņu, nozaru, cehu, profesiju un amata 1. un 2.sarakstā.

[4] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk –APL) 114.panta pirmo daļu, ja lietā esošie dokumenti ir pietiekami un tam rakstveidā piekritis pieteicējs, trešā persona un šā likuma 29.pantā minētais tiesību subjekts, tiesa var izspriest lietu bez tiesas sēdes (rakstveida procesā).

Tiesa konstatē, ka pieteicēja ir piekritusi lietas izskatīšanai rakstveida procesam (*lietas 25.lapa*). Tiesas ieskatā lietā esošie dokumenti ir pietiekami, lai lietu skatītu rakstveida procesā.

M o t ī v u d a ļ a

[5] Pārbaudījusi lietā esošos materiālus, iepazinusies ar administratīvā procesa dalībnieku rakstveida paskaidrojumiem, tiesa secina, ka pieteikums ir noraidāms.

[6] Izskatot lietas materiālus, tiesa konstatē šādus faktiskos apstākļus.

[6.1] Saskaņā ar iesniegumu par pensijas piešķiršanu pieteicēja ir dzimusi 1951.gada 18.janvārī un lūdz piešķirt vecuma pensiju no 2007.gada 1.janvāra pēc atvieglotiem noteikumiem (*lietas 31.lapa*).

[6.2] Pieteicēja no 1984.gada 17.decembra līdz 1990.gada 1.aprīlim strādāja Rēzeknes kokapstrādes kombinātā, no 1990.gada 2.aprīļa līdz 1995.gada 31.janvārim strādāja kopuzņēmumā „Latvijas – Šveices serviss" un no 1994.gada 20.oktobra līdz 1995.gada 31.janvārim akciju sabiedrības „Latinkomerc" Rēzeknes kokapstrādes kombinātā (*lietas 9.-10.,34-35.lapa*).

[7] No lietas materiāliem izriet, ka pieteicēja vērsusies VSAA, lai panāktu sev labvēlīga administratīva akta izdošanu, proti, lai pieteicējai

tiktu piešķirta vecuma pensija pēc atvieglotiem noteikumiem kā strādājošai kaitīgos darba apstākļos.

[8] Likuma „Par valsts pensijām" (stājās spēkā 1996.gada 1.janvārī) pārejas noteikumu 48.punkts noteic, ka no 2007.gada 1.janvāra personām, kuru kopējais apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 25 gadiem, no kuriem līdz 1995.gada 31.decembrim vismaz trešā daļa nostrādāta kaitīgos un smagos vai sevišķi kaitīgos un sevišķi smagos darba apstākļos saskaņā ar pārejas noteikumu 11.punktā ietvertajiem sarakstiem, ir tiesības vecuma pensiju pieprasīt piecus gadus pirms šā likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā vecuma sasniegšanas (ievērojot šo pārejas noteikumu 8.punktu). Savukārt šā likuma pārejas noteikumu 11.punkts noteic, ka, nosakot tiesības uz pensiju sakarā ar apdrošināšanas stāžu, kāds norādīts šo pārejas noteikumu 10.punkta 1.apakšpunktā, par darbu sevišķi kaitīgos un sevišķi smagos darba apstākļos vai kaitīgos un smagos darba apstākļos, Latvijas teritorijā piemērojami saraksti, kuri līdz likuma „Par valsts pensijām" spēkā stāšanās dienai, proti, līdz 1996.gada 1.janvārim, noteica ražotņu, cehu, profesiju un amatu atbilstību darbam, kas dod tiesības uz vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem.

Līdz 1996.gada 1.janvārim saskaņā ar Augstākās Padomes 1990.gada 29.novembra lēmuma „Par Latvijas Republikas likuma „Par valsts pensijām" spēkā stāšanās kārtību" 5.punktu atļauts Latvijas Republikas teritorijā piemērot normatīvos aktus, kas dod tiesības uz valsts pensiju ar atvieglotiem noteikumiem par darbu kaitīgos vai smagos darba apstākļos (..) līdz laikam, kad Latvijas Republikas Ministru Padome apstiprinās ražošanas nozaru, cehu, profesiju un amatu sarakstus, kas dod tiesības uz pensiju ar atvieglotiem noteikumiem Latvijas Republikā.

Ražotņu, cehu, profesiju un amatu 1. un 2.saraksts apstiprināti ar PSRS Ministru Padomes 1956.gada 22.augusta lēmumu Nr.1173. Saraksts Nr.1 paredzēja tiesības uz vecuma pensiju pēc atvieglotiem noteikumiem par darbu ar sevišķi kaitīgiem vai sevišķi smagiem darba apstākļiem. Saraksts Nr.2 paredzēja tiesības uz vecuma pensiju pēc atvieglotiem noteikumiem par darbu ar kaitīgiem vai smagiem darba apstākļiem.

No minētā izriet, ka izvērtējot personas tiesības uz vecuma pensiju pēc atvieglotiem noteikumiem, tiek piemēroti PSRS Ministru Padomes 1956.gada 22.augusta apstiprinātie saraksti ar darbiem un amatiem, kuri dod tiesības uz vecuma pensiju pēc atvieglotiem noteikumiem. Tomēr, vecuma pensijas piešķiršana pēc atvieglotiem noteikumiem notiek saskaņā ar 1995.gada 2.novembra likumu „Par valsts pensijām".

Tāpat no minētajām tiesību normām secināms, ka viens no kritērijiem vecuma pensijas ar atvieglotiem noteikumiem saņemšanai par darbu kaitīgos un smagos darba apstākļos Latvijas teritorijā ir personas nodarbinātība darbos, kas paredzēti 2.sarakstā. Turklāt vēl bez iepriekš minētā kritērija atbilstoši likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 8., 9., 10.punktam vecuma pensijas saņemšanai ar atvieglotiem

noteikumiem vienlaicīgi vēl ir nepieciešami citi likumā noteiktie kritēriji – noteikta vecuma sasniegšana, noteikts kopējais un speciālais apdrošināšanas stāžs.

[9] Ar pārsūdzēto lēmumu VSAA atteica piešķirt pieteicējai vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem, jo pieteicēja nav tikusi nodarbināta darbos, kas paredzēti 2.sarakstā.

Kā norādījis Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments, skatot pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai ir jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. Nelabvēlīgais administratīvais akts, ar kuru iestāde atteikusi apmierināt pieteicēja prasījumu, šādā gadījumā ir vērtējams vienīgi kā lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas rezultāts, tas ir, priekšnoteikums, lai persona varētu vērsties tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, bet šī nelabvēlīgā administratīvā akta atcelšana nav patstāvīgs pieteikuma priekšmets. Šāda nostādne izriet no apstākļa, ka atteikuma izdot labvēlīgu aktu, kas ir negatīvs administratīvais akts, atcelšana nedod pieteicējam labumu, kuru viņš vēlas iegūt (..). Tādu dod vienīgi labvēlīga akta izdošana. Savukārt izdot šādu aktu ir pamats vienīgi tad, ja pastāv visi tā izdošanas priekšnoteikumi. *(sk., piemēram, 2006.gada 2 novembra sprieduma lietā Nr.SKA-415/2006 17. punktu, 2007.gada 4.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-14/2007 17.punktu, 2007.gada 14.marta sprieduma lietā Nr.84/2007 9.1. un 9.2.punktu).*

Līdz ar to tiesai jāpārbauda vai pastāv priekšnoteikumi pieteicējai labvēlīga administratīvā akta izdošanai.

[10] Lietā nav strīda par to, ka pieteicēja ir sasniegusi attiecīgu vecumu un ir attiecīgs kopējais un speciālais apdrošināšanas stāžs, lietā ir strīds par to, vai pieteicējas darbs Rēzeknes kokapstrādes kombinātā, kopuzņēmumā „Latvijas – Šveices serviss" un akciju sabiedrības „Latinkomerc" Rēzeknes kokapstrādes kombinātā atbilst 2.sarakstā paredzētajiem darbiem. Proti, lai rastos tiesība uz vecuma pensiju pēc atvieglotiem noteikumiem saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 48.punktu, pieteicējas darbam jābūt iekļautam 2.sarakstā.

[11] Izvērtējot 2.sarakstā paredzētos darbus, tiesa secina, ka šajā sarakstā nav iekļauts darbs mēbeļu kombinātā, proti, koksnes izstrādājumu apdarinātāja (koka detaļu apdares strādnieka) darbs nav iekļauts sarakstā kā darbs kaitīgos apstākļos, par kura veikšanu rodas tiesība prasīt pensiju ar atvieglotiem noteikumiem. Ievērojot, ka pieteicēja nav tikusi nodarbināta darbos, kas atbilstoši 2.sarakstam ir atzīstami par darbu kaitīgos apstākļos, pieteicējai nav tiesības uz vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem. Tikai tas apstāklis, ka pieteicēja ir strādājusi ar kaitīgām vielām, vēl nedod tiesības prasīt vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem, jo vēl nepieciešams arī tāds apstāklis, lai šis darbs būtu paredzēts 2.sarakstā. Tādējādi secināms, ka VSAA

izskatāmajā gadījumā nevarēja piešķirt pieteicējai vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem, jo tas būtu pretēji normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai.

Ievērojot, ka iztrūkst viens no kritērijiem vecuma pensijas saņemšanai ar atvieglotiem noteikumiem – pieteicēja nav tikusi nodarbināta darbos, kas paredzēti 2.sarakstā, tiesa secina, ka pieteicējai nav tiesību prasīt vecuma pensijas piešķiršanu pēc atvieglotiem noteikumiem.

[12] Ievērojot iepriekš minēto, tiesa secina, ka Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2007.gada 3.jūlija lēmums Nr.52-14/125/3311 ir tiesisks, bet *N.K.* pieteikums nepamatots un noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 289.-290.pantu, 291.panta pirmo daļu tiesa

nosprieda:

noraidīt *N.K.* pieteikumu par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2007.gada 3.jūlija lēmuma Nr.52-14/125/3311 atcelšanu un jauna administratīvā akta izdošanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnese S.Pujāte